

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 13. december 2018
Sagsnr.: 2018-0035-0076
Dok.: 938680

UDKAST TIL TALE

Til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål J-K (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Samrådsspørgsmål J:

”Vil ministeren redegøre for, hvad regeringen har gjort for at sikre sig imod inhabilitet i statens indkøb af advokater efter at det er meldt ud, at kammeradvokaten skal bruges mindre af offentlige myndigheder - og andre advokater mere?”

Samrådsspørgsmål K:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan man vil sikre, at staten i fremtiden ikke indkøber advokater, der skal føre sager for offentlige myndigheder mod klienter, der tidligere har gjort brug af de selv samme advokater til rådgivning?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Trine Bramsen (S).

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at takke for spørgsmålene og for invitationen til at tale i dag om advokaters habilitet. Der er jo nær sammenhæng mellem spørgsmålene, og jeg vil derfor besvare dem samlet.

Selv om spørgsmålene er generelt formuleret, så går jeg ud fra, at det ikke er tilfældigt, at de er stillet i tilknytning til spørgsmålene til skatteministeren om sagen om svindel med udbytteskat. Vi har jo netop i relation til dén sag set flere eksempler på, at der er opstået tvivl om advokaters habilitet. Det ved jeg, at skatteministeren vil komme nærmere ind på.

Heldigvis er der ikke noget, der tyder på, at det er udtryk for en generel udvikling. Ud fra de oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra bl.a. Advokatnævnet, er det ikke ofte, at der opstår spørgsmål om advokaters habilitet i forbindelse med, at de repræsenterer staten.

2. Det siger sig selv, at man som klient skal kunne stole på, at den bistand og rådgivning, som man får fra sin advokat, ikke er påvirket af uvedkommende og måske endda modstridende interesser. Det gælder uanset, om det er staten eller andre, der har brug for en advokat.

Det siger også sig selv, at når man står i en så alvorlig og ekstraordinær situation, som skattemyndighederne gør i sagen om svindel med udbytteskat, så er det særligt vigtigt, at man kan regne med sin advokat.

Derfor ser jeg – og regeringen – med stor alvor på de spørgsmål om habilitet, som er blevet rejst i forhold til flere advokater i sagen.

Selv om det forhåbentlig viser sig, at der ikke konkret foreligger inhabilitet, er det slemt nok, at tvivlen opstår.

Derfor er det også helt på sin plads at overveje, hvad man kunne have gjort for at undgå at havne i denne situation, og hvad man kan gøre for at undgå, at det sker igen.

[Det er advokatens ansvar at tjekke habilitet]

3. Lad mig indlede med at slå fast med syvtommersøm, hvem der kan og skal sikre, at der ikke foreligger inhabilitet: Advokaten. Det kan ikke være anderledes, for det er en naturlig konsekvens af beskyttelsen af relationen mellem advokat og klient, at man som klient ikke kan få indblik i, hvilke andre klienter advokaten har rådgivet eller rådgiver, og om hvad.

Af samme grund står det også på side 1 i bogen for advokater, at en advokat er forpligtet over for sine klienter til at holde sig fri af interessekonflikter. Det er en naturlig følge af de høje krav til uafhængighed, der gælder for advokater.

Hvis man repræsenterer en klient, selv om man er inhabil, vil det være et brud på god advokatskik.

Derfor er der også et helt afsnit i de advokatetiske regler, der handler om advokaters forpligtelse til at sikre sig mod interessekonflikter.

En advokat må ikke bistå en klient i situationer, hvor en interessekonflikt er opstået, eller hvor der foreligger nærliggende risiko for, at en sådan konflikt opstår.

Det indebærer, at en advokat har pligt til sikre sig mod interessekonflikter, før advokaten påtager sig en opgave. Og advokaten skal også løbende holde øje med, om der under klientforholdet opstår interessekonflikter, og straks reagere, hvis det sker.

Advokatvirksomheder skal udarbejde skriftlige retningslinjer for håndtering af interessekonflikter. Retningslinjerne skal være egnede til at undgå interessekonflikter

og til at opfange og identificere opståede konflikter på det tidligst mulige tidspunkt. De skal derudover indeholde en beskrivelse af fremgangsmåden, når en konflikt er identificeret.

En gængs metode til at sikre sig mod interessekonflikter er, at advokaten søger i advokatvirksomhedens database over klienter og sager for at afdække klientrelationer og øvrige interessebaserede forhold, der kan medføre en konflikt.

Og hvis nu nogen af jer sidder og tænker: ”Ja, den er god med dig, justitsminister, men de advokatetiske regler gælder jo kun i Danmark og derfor ikke for advokater i udlandet”, så kan jeg berolige jer med, at der også i udlandet stilles krav til advokaters habilitet. Der findes europæiske standarder for advokaters habilitet. Det er simpelthen en central del af advokaterhvervets DNA.

4. Advokatrådet, der fører tilsyn med advokater, fører også tilsyn med advokaters håndtering af interessekonflikter.

Rådet kan f.eks. forlange at få kopi af en advokatvirksomheds interne retningslinjer for håndtering af interessekonflikter for at se, om de er tilstrækkelige.

Desuden igangsætter Advokatrådet undersøgelser af mulige interessekonflikter på baggrund af oplysninger modtaget fra f.eks. myndigheder eller via medierne.

Finder Advokatrådet, at der er tale om overtrædelse af reglerne, indbringer rådet advokaten for Advokatnævnet.

Af relevans for udbytteskattesagen kan jeg oplyse, at Advokatrådet er i færd med at undersøge, om der er grundlag for, at rådet rejser en sag mod Bech-Bruun ved Advokatnævnet for overtrædelse af god advokatskik.

Derudover kan myndigheder, personer og virksomheder, der har en retlig interesse i det, selv indgive klage til Advokatnævnet.

Med andre ord: Det er advokatens ansvar at sikre sig mod inhabilitet, og hvis advokaten ikke overholder reglerne, bliver det et spørgsmål for advokatmyndighederne.

[Hvad gør statslige myndigheder for at imødegå inhabilitet? (spørgsmål J)]

5. Det betyder ikke, at statslige myndigheder ikke skal foretage sig noget for at imødegå inhabilitet.

Og praksis viser da også, at statslige myndigheder er meget omhyggelige med at forsøge at imødegå inhabilitets spørgsmål, når man vælger advokat. Det gælder ikke mindst i forbindelse med udvælgelse af advokater til større opgaver som f.eks. advokatundersøgelser.

Det kan f.eks. ske ved at lade advokaten afgive en egentlig habilitetserklæring i forbindelse med indgåelse af rådgiveraftalen med den statslige myndighed. Og så skal myndigheden selvfølgelig, i det omfang det er muligt, forholde sig kritisk til indholdet af erklæringen.

Jeg er opmærksom på, at det ikke er en garanti mod interessekonflikter. Men det er i hvert fald en kraftig påmindelse til advokaten om at tjekke forholdet.

Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at vurderingen af, om der foreligger en interessekonflikt, langt fra altid er sort/hvid. Der er en række tilfælde, hvor det kræver et konkret skøn, og et skøn kan som bekendt falde ud til forskellige resultater.

På baggrund af de oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget til brug for samrådet i dag, er det min umiddelbare vurdering, at både advokater og statslige myndigheder generelt gør en stor indsats for at imødegå interesse-

konflikter. Det er ikke i nogens interesse at havne i en interessekonflikt.

[Fremadrettede initiativer for at imødegå inhabilitet (spørgsmål K)]

6. Det betyder jo ikke, at der ikke kan og skal gøres noget fremadrettet for at imødegå, at disse situationer opstår.

Vi skal fastholde, at ansvaret skal ligge hos advokaten. Det kan ikke være anderledes.

Men jeg vil tage initiativ til at undersøge, om der fra statslige myndigheders side kan gøres andet og mere, end der allerede gøres i dag. Derfor vil jeg i samarbejde med Finansministeriet undersøge, om der er eksempler på ”best practice” hos myndighederne, som kan og bør udvides til alle statslige myndigheder, der indkøber advokatydelse.

Når resultatet af undersøgelsen foreligger, vil jeg underrette udvalget om, hvad jeg vil foretage mig i den anledning.

Tak for ordet.